

Met de WPZ en een aantal aanverwante organisaties, zoals de WTKG en de NGV, bezit Nederland een unieke infrastructuur voor geologisch en paleontologisch verzamelen en onderzoeken. Eendrachtige samenwerking tussen amateuronderzoekers, verzamelaars en professionals leidt al jarenlang tot prachtige collecties, boeiende bijeenkomsten en symposia, en veel publicaties.

Zonder deze samenwerking was - om maar een paar voorbeelden te noemen - de mosasaurus *Prognathodon saturator* naamloos op een schoorsteenmantel geparkeerd, zou het Muschelkalkreptiel *Nothosaurus winterswijkensis* in een schoenendoos op de zolder van een doorzonwoning zijn terechtgekomen, en was de Laat-Pleistocene sabeltandtijger *Homotherium latidens* een vergelijkbaar roemloos lot beschoren geweest. U begrijpt dat ik overdrijf: in werkelijkheid zouden deze fossielen helemaal niet gevonden zijn, maar verwerkt tot respectievelijk een zak cement, een kilootje asfaltbindmiddel, en achteloos overboord gekieperd ter hoogte van Den Helder. Die typisch Nederlandse samenwerking is iets dat we moeten koesteren, ter wille van het plezier en de wetenschap. In het buitenland zijn ze stikjaloers op onze polderpaleontologie.

Andere landen zijn meestal voorzien van een vakkundig dichtgetimmerde wetgeving op het gebied van fossiel erfgoed. Dat hebben we hier niet, godzijdank. Op alle andere gebieden zucht Nederland onder een overdaad aan regels, regeltjes, wetten, verordeningen, richtlijnen, voorschriften, maatregelen en ander juridisch timmerwerk. Wie hier een doodgereden egel wil oprapen om de verbrijzelde schedel aan zijn verzameling toe te voegen, kan dat maar beter uit zijn hoofd laten. Niet alleen zou men er bij de politie een voor het specifieke geval (die ene egel en geen andere) verstrekte vervoervergunning voor moeten bemachtigen, egels zijn sowieso beschermde dieren en dus onaanraakbaar. Er naar kijken, naar die dooie prikkebol, is het maximaal haalbare.

Voor archeologische vondsten geldt iets dergelijks. Via de Conventie van Malta is de archeologie een goed beschermde zaak. Wanneer een aannemer een vuurstenen pijlpunt vindt, kan hij uit twee dingen kiezen. Hij kan de vondst rapporteren en daarmee zijn werk stilleggen (dat is hij verplicht), of hij kan het artefact in zijn zak steken,

aan zijn buurjongetje geven en onderwijl vrolijk doorwerken (dat is dus allemaal verboden). Begrijp me goed: natuurlijk moet ons bodemarchief goed en zorgvuldig worden beheerd, opgegraven en bestudeerd. Maar tegelijkertijd: hoeveel pijlpunten, vuistbijlen, klokbekerscherven en *fibulae* liggen er op schoorsteenmantels en in schoenendozen, ongedocumenteerd en onbeheerd te wachten op de boedelruimers? Zeg 't maar.

In - bijvoorbeeld - Italië is het fossiele erfgoed, net als de archeologie, wettelijk beschermd. Het opgraven en in je zak steken van een trilobiet, dinobotje of mammoetkies is er verboden. Het gevolg daarvan is dat elke Italiaan die een fossiel vindt, dat in zijn zak steekt en er zijn mond over houdt. Wat moet hij anders? Italianen houden zich net als Nederlanders liever niet aan de wet - als zij dat wel deden zouden ze hun fossielen meteen kunnen inleveren bij het plaatselijke *Museo di Storia Naturale*. Collega's van mij uit Italië klagen daarom steen en been dat zij zo weinig fossielen krijgen doorgespeeld. Logisch, want wie dat doet riskeert een bekeuring wegens illegaal verzamelen. Fossiele walvissen, die krijgen ze wel aangemeld. Die zijn zo ontzettend groot dat de gelukkige vinder er niks mee kan beginnen. Fossiele Cetacea worden dus wél gerapporteerd aan de autoriteiten, simpelweg omdat ze te groot zijn om in de broekzak te worden gestopt.

Zo'n situatie moeten we in ons land zien te vermijden, en tot nu toe lukt dat aardig. Verzamelaars en amateurpaleontologen mogen hartenlust verzamelen en prachtige collecties aanleggen. Ze verlenen (meestal) graag toegang aan onderzoekers die de fossielen bestuderen en beschrijven. Alleen in het geval van holotypen moet het fossiel aan een openbaar museum worden overgedragen - iets dat ook vrijwel altijd zonder morren gebeurt. Gevolg: de amateurs zijn tevreden, de wetenschappers zijn tevreden, en het vakgebied bloeit.

Ik werd dan ook onaangenaam getroffen door een uitspraak van een collega, iemand die in ons land bij het fossielenonderzoek is betrokken, eerder dit jaar in het artikel dat Rob Buijer in *Intermediair* had gepubliceerd naar aanleiding van de bontvondsten bij de aanleg van de Tweede Maasvlakte. Ik citeer: 'Alle planten en dieren die mogelijk tegelijk met mensen hebben geleefd, zou je volgens mij onder "Malta" moeten beschermen.' Dit is althans het citaat zoals dat in het artikel stond en ik neem aan dat Rob Buijer het niet uit zijn duim heeft gezogen. Wat zou het betekenen? Het zou betekenen dat alle woelmuizen, herten, mollen, mammoeten, schelpen, slakkenhuisjes, keverschilden, houtresten, plantenzaden en wellicht zelfs stuifmeelkorrels die in ons land voorkomen beschermd zijn. En dat al dat materiaal minimaal vanaf het mogelijke verschijnen van de mens (waar: in de wereld? in Europa? in waar nu Nederland ligt? - en wie: de Heidelbergers? de Neanderthaler? *Homo sapiens*?) allemaal via Malta onder de jurisdictie van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed zou vallen. Ten eerste zou deze brave dienst daaraan bezwijken. Ten tweede zou al het werk van de leden van de WPZ zo niet compleet illegaal, dan toch minstens verdacht zijn. En ten derde zouden we *subito* Italiaanse toestanden krijgen.

De bestaande scheiding tussen paleontologie en archeologie is een heldere, waaraan we niet moeten gaan prutsen. Anders krijgen we alleen nog maar wat onhandelbare walviskaken om te bestuderen, en een mammoetdijbeen van 133 centimeter - want die passen niet in een rugzak.

